

MARI COMPOZITORI ROMÂNI

1. CIPRIAN PORUMBESCU

Originea și numele

Ciprian Porumbescu a fost fiul preotului ortodox Iraclie Porumbescu. Născut Iraclie Golembiovski (*Golemb*, *Galamb=porumbei*), acesta din urmă își schimbă numele de familie în Porumbescu în 1881.

Studii

A început studiul muzicii la Suceava și Cernăuți, apoi a continuat la „Konservatorium für Musik und darstellende Kunst” în Viena, cu Anton Bruckner și Franz Krenn. În această perioadă îl frecventează, la Viena, pe Eusebius Mandyczewski, compozitor bucovinean, cu care se perfecționează, în particular, la teoria muzicii. Între 1873 și 1877 a studiat teologia ortodoxă la Cernăuți, unde a și condus societatea studentescă *Arboroasa*.

A fost unul dintre cei mai faimoși compozitori pe vremea sa. Printre cele mai populare lucrări sunt: „*Balada pentru vioară și orchestră*” op. 29, opereta „*Crai nou*” pusă în scenă pentru prima dată în sala festivă a Gimnaziului Românesc din Brașov (astăzi Colegiul Național „Andrei Șaguna”), unde pentru scurtă vreme a fost profesor de muzică (1881-1883).

În plus, a compus muzica pentru celebrul cântec patriotic „*Pe-al nostru steag e scris Unire*”, muzică ce este folosită astăzi și de către Albania pentru imnul național „Hymni i Flamurit”. De asemenea, a scris și melodia fostului imn al României, *Trei culori*.

A murit la 29 de ani în Stupca, acum acest sat fiind numit în onoarea sa Ciprian Porumbescu.

În 1972-1973, regretatul regizor de film Gheorghe Vitanidis a realizat un foarte popular film artistic de lung metraj pentru ecran panoramic, în două serii cu Vlad Rădescu, debutând în rolul marelui compozitor și patriot.

Biografie

Ciprian Porumbescu se naște la 14 octombrie 1853, la Șipotele Sucevei, într-o casă modestă de țară, ca fiu al Emiliei și al preotului Iraclie Golembiovski. Viitorul compozitor va utiliza la început numele de Golembiovski, apoi, pentru o perioadă Golembiovski-Porumbescu și mai apoi, Porumbescu.

Din cauza sărăciei, Ciprian Porumbescu nu s-a putut bucura de o formare muzicală continuă și completă. A început studiul muzicii la Suceava și Cernăuți, unde conduce corul Societății Culturale „Arboroasa”. În anul 1871, la aniversarea a 400 de ani de la zidirea Mănăstirii Putna, la festivități, alături de Mihai Eminescu, Ioan Slavici, A.D. Xenopol, Nicolae Teclu și alții, participă și tânărul Ciprian Porumbescu, uimind asistența cu minunatul său cântec de vioară.

Apoi, cu ocazia unei burse, își continuă studiile la „Konservatorium fur Musik” din Viena, unde dirijează corul Societății Studentești „România Jună”. Aici va scoate, în anul 1880, colecția de douăzeci de piese corale și cântece la unison, reunite în „*Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români*” („*Cântecul ginteii latine*”, „*Cântecul tricolorului*”, „*Imnul unirii - Pe-al nostru steag*”), prima lucrare de acest gen din literatura noastră.

După această perioadă, urmează cea mai frumoasă etapă a vieții sale artistice. La 11 martie 1882 are loc premiera operei sale „*Crai nou*”, piesă în două acte scrisă de Ciprian Porumbescu pe textul poeziei poetului Vasile Alecsandri. Succesul imens impune reluarea spectacolului în 12 și 23 martie, pe aceeași scenă. În același an, opereta este montată și la Oravița.

Ciprian Porumbescu a fost arestat pentru activitatea sa politică, timp în care a scris piesele sale cele mai valoroase. Printre lucrările sale se numără „*Rapsodia română pentru orchestră*”, „*Serenadă*”, „*La malurile Prutului*”, „*Altarul Mănăstirii Putna*”, „*Inimă de român*”, „*Gaudeamus Igitur*”, „*Odă ostașilor români*” și altele.

Ciprian Porumbescu se stinge din viață în casa de la Stupca, sat numit azi Ciprian Porumbescu în onoarea marelui compozitor, sub ochii tatălui său și ai surorii sale, Mărioara pe data de 6 iunie 1883, la 29 de ani, fiind bolnav de tuberculoză.

Mormântul lui Ciprian Porumbescu se află în cimitirul satului Stupca, în apropiere de altarul Bisericii Sfântul Dumitru. El a fost inclus pe Lista Monumentelor Istorice din județul Suceava din anul 2004, având codul SV-IV-m-B-05697. Întreaga sa creație muzicală se încadrează în sfera curentului romantic; manifestând în totalitate elemente tehnice și de expresivitate ale acestui curent. În lucrările sale, Porumbescu inserează tematici patriotice, elemente de expresivitate ce-l definesc ca stil, de o muzicalitate aparte, în care afișează o serie de trăiri personale, gânduri și idei, ce doar în acest mod pot fi auzite.

(sursa - ro.wikipedia.org)

2. GEORGE ENESCU

Viața

Copilăria

George Enescu s-a născut la 19 august 1881 în satul Liveni-Vîrnăv din județul Botoșani, în familia arendașului Costache Enescu și a soției lui, Maria, fiica preotului

Cosmovici. A fost al optulea copil și primul care n-a murit în copilărie. Numele lui era Gheorghe; părinții lui l-au alintat cu numele Jurjac.

A manifestat încă din copilărie o înclinație extraordinară pentru muzică, începând să cânte la vioară la vârsta de 4 ani, iar la vârsta de 5 ani a apărut în primul său concert și a început studii de compoziție sub îndrumarea lui Eduard Caudella. Primele îndrumări muzicale le primise de la părinții săi și de la un vestit lăutar, Niculae Chioru.

Activitate

Debutul ca interpret și compozitor. Primii ani

Între anii 1888 și 1894 studiază la Conservatorul din Viena, având profesori printre alții pe Joseph Hellmesberger jr. (vioară) și Robert Fuchs (compoziție). Se încadrează rapid în viața muzicală a Vienei, concertele sale, în care interpretează compoziții de Johannes Brahms, Pablo de Sarasate, Henri Vieuxtemps, Felix Mendelssohn-Bartholdy, entuziasmând presa și publicul, deși avea doar 12 ani.

După absolvirea Conservatorului din Viena cu medalia de argint, își continuă studiile la Conservatorul din Paris, între anii 1895 și 1899, sub îndrumarea lui Martin Pierre Marsick (vioară), André Gédalge (contrapunct), Jules Massenet și Gabriel Fauré (compoziție). La data de 6 februarie 1898 are debutul în calitate de compozitor în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu Suita simfonică *Poema Română*.

În același an, începe să dea lecții de vioară la București și să dea recitaluri de vioară. Admirat de Regina Elisabeta a României (celebra iubitoare a artei Carmen Sylva) era deseori invitat să execute piese pentru vioară în Castelul Peleş din Sinaia.

Enescu a pus pe muzică câteva dintre poemele reginei Carmen Sylva, dând naștere mai multor lieduri în limba germană. Prințesa Martha Bibescu și-l disputa pe marele compozitor cu regina, dar se pare că aceasta din urmă a reușit să învingă, George Enescu fiind un invitat permanent la palatul regal, unde lua parte la seratele muzicale organizate de regină.

Începutul secolului al XX-lea. Lucrări semnificative

Din primii ani ai secolului XX datează compozițiile sale mai cunoscute, cum sunt cele două *Rapsodii Române* (1901-1902), *Suita Nr. 1 pentru orchestră* (1903), prima sa *Simfonie* (1905), *Șapte cântece pe versuri de Clément Marot* (1908).

Activitatea sa muzicală alternează între București și Paris, întreprinde turnee în mai multe țări europene, având parteneri prestigioși ca Alfredo Casella sau Louis Fournier.

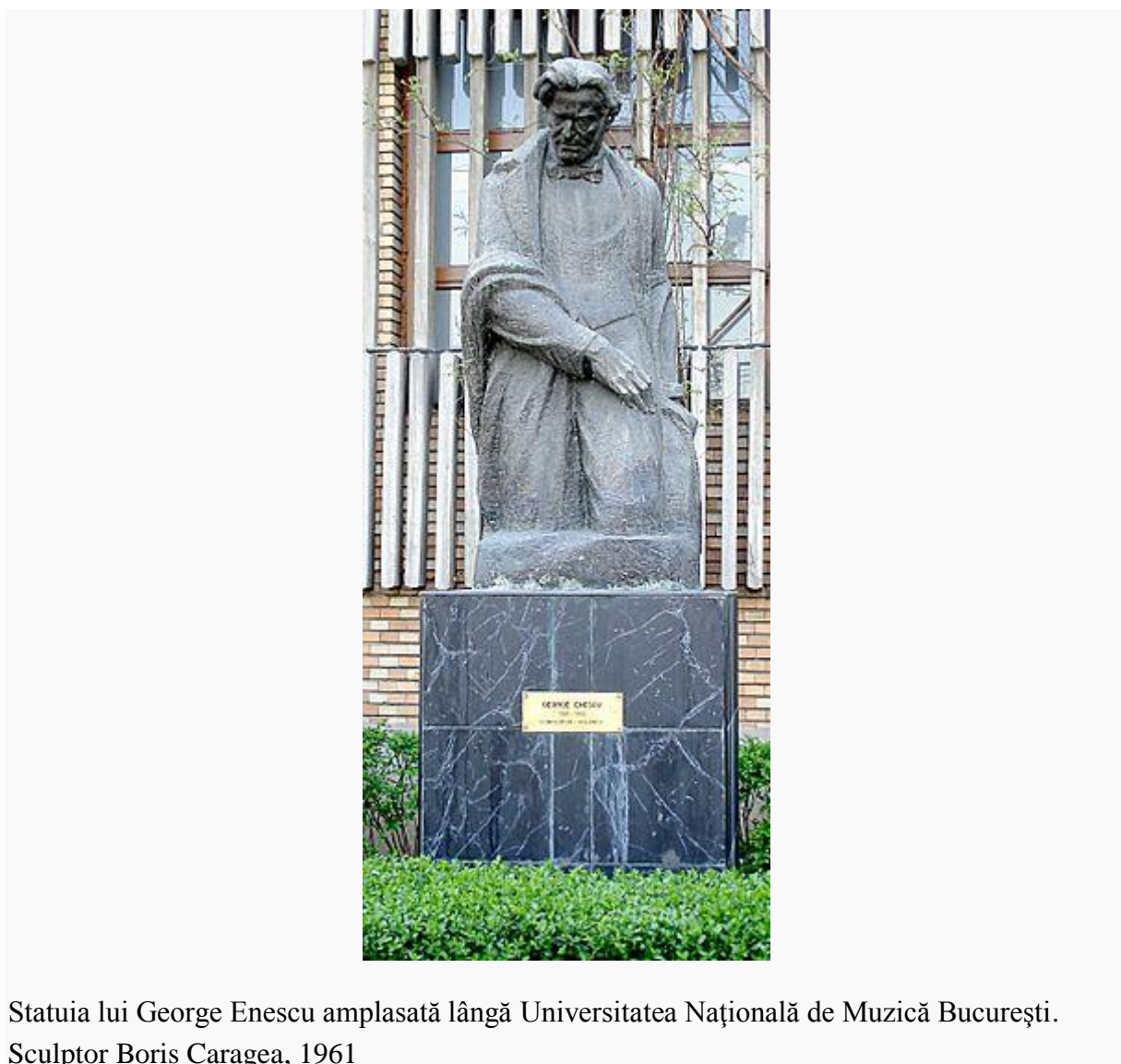
În anii Primului război mondial rămâne în București. Dirijează *Simfonia a IX-a* de Ludwig van Beethoven (pentru prima dată în audiție integrală în România), compoziții de Claude Debussy, precum și creațiile proprii: *Simfonia Nr. 2* (1913), *Suita pentru orchestră Nr. 2* (1915). În același an are loc prima ediție a concursului de compoziție *George Enescu*, în

cadru al căruia compozitorul oferea câștigătorilor, din veniturile sale proprii, sume de bani generoase, precum și șansa interpretării acestor piese în concerte.

Perioada interbelică

După război își continuă activitatea împărțită între România și Franța. De neuitat au rămas interpretările sale ale *Poemului pentru vioară și quartet de corzi* de Ernest Chausson și ale *Sonatelor și Partitelor pentru vioară solo* de Johann Sebastian Bach. Face mai multe călătorii în Statele Unite ale Americii, unde a dirijat orchestrele din Philadelphia (1923) și New York (1938).

Activitatea sa pedagogică capătă de asemenea o importanță considerabilă. Printre elevii săi se numără violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhin. Acesta din urmă, virtuoz cu o profundă cultură umanistă, a păstrat un adevărat cult și o profundă afecțiune pentru Enescu, considerându-l părintele său spiritual.

Statuia lui George Enescu amplasată lângă Universitatea Națională de Muzică București.
Sculptor Boris Caragea, 1961

Statuia lui George Enescu, sculptată de Ion Jalea, instalată în 1971 pe peluza din fața Operei Naționale București

În anul 1932 devine membru titular al Academiei Române.

Opera Oedip

În anii 1921-1931 lucra la opera *Oedip*, monumentală creație dramatică și muzicală, care abia în ultimii ani a început să se impună pe scenele teatrelor de operă din lume. O dedică Mariei Tescanu Rosetti (fostă Cantacuzino), cu care se va căsători mai târziu. Aceasta fusese una din doamnele de onoare ale Reginei Maria și, după o căsătorie cu prințul Cantacuzino și o pasiune pentru filozoful Nae Ionescu, și-a turnat acid pe față. La auzul veștii, Enescu s-a întors de la Paris imediat la București și a vegheat la căpătâiul doamnei de care era îndrăgostit. În urma acestui episod, Maruca Rosetti-Cantacuzino va rămâne desfigurată toată viața și va apărea în fotografii cu un voal negru pe față. Pe 4 decembrie 1937 Enescu se va căsători cu ea. Opera *Oedip* a fost terminată la conacul Marucăi din Tescani, într-un pavilion de vară ridicat pe o colină artificială din pământ, chiar în mijlocul pădurii. Premiera operei *Oedip* a avut loc la Paris pe 13 martie 1936 și s-a bucurat de un succes imediat. Primul bariton care l-a interpretat pe Oedip pe scena operei din Paris a fost Andre Piernet. Opera se inspiră din cele două piese păstrate din ciclul de tragedii tebane ale lui Sofocle, Oedip la Colonos și Oedip rege. Libretistul operei a fost Edmond Fleg. Cariera internațională a operei a fost însă întreruptă de declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, când, în 1940, Parisul a fost ocupat de armata germană.

Opera și-a păstrat însă popularitatea în România, fiind de mai multe ori montată în timpul *Festivalului Internațional George Enescu* din București, premiera românească datând din 1958, când în rolul titular a evoluat David Ohanesian, regia aparținând lui Jean Rânzescu, iar dirijor fiind Constantin Silvestri. O spectaculoasă punere în scenă s-a făcut în regia lui Andrei Șerban (1995), care a provocat numeroase controverse.

În ultimii 20 de ani se observă un puternic reviriment al operei, prin montări în mai multe țări ale lumii, printre care Italia, Germania, Austria, Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Portugalia.

Al doilea război mondial. Opere de maturitate

În noiembrie 1939, Enescu a donat președintelui Consiliului de Miniștri al României de la acea vreme 100.000 de lei, pentru apărarea țării.

În timpul celui de Al doilea război mondial, rămas în București, a avut o activitate dirijorală bogată, încurajând și creațiile unor muzicieni români ca Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Nicolae Brânzeu, Sabin Drăgoi. După război a dat concerte împreună cu David Oistrach, Lev Oborin, Emil Gilels și Yehudi Menuhin, care l-a vizitat la București și la Sinaia.

Ateneul Român, sediul Filarmonicii George Enescu

Ultimii ani. Exilul

În ultimii ani ai vieții a compus *Cvartetul de coarde Nr. 2*, *Simfonia de Cameră pentru douăsprezece instrumente soliste*, a desăvârșit *Poemul simfonic Vox Maris pentru soprană, tenor, cor și orchestră*, schițat încă din 1929, *Simfoniile Nr. 4 și 5* rămase neterminate (au fost orchestrate mai târziu de compozitorul Pascal Bentoiu).

O dată instaurată dictatura comunistă, s-a exilat definitiv la Paris, unde s-a stins din viață în noaptea dintre 3 și 4 mai 1955. A fost înmormântat în cimitirul Père-Lachaise din Paris, într-un cavou de marmură albă, aflat la poziția 68.

Interpretul

Violonist și Pianist

Deși este cunoscut în principal ca un virtuoz al vioarei, George Enescu era și un pianist rafinat, apreciind posibilitățile polifonice pe care i le dădea pianul, în comparație cu vioara.

Dirijor

Într-un articol prilejuit de debutul recent al sezonului muzical bucureștean din 1936, în care George Enescu avea programate 10 recitaluri, patru concerte simfonice și șase camerale, cronicarul Mihail Sebastian scria:

„George Enescu impune respectul artei, o înaltă conștiință a valorilor, o mare disciplină a muncii. [...] Extraordinar artist, Enescu este, deopotrivă, un excepțional educator. Vocația sa dirijorală se vede că răspunde nu numai necesității de exprimare personală, dar și unei nevoi

de a transmite celorlalți o tehnică de lucru, de a le insufla consecvență artistică. Dirijorul este un profesor. Rolul lui este de a comunica învățături. Când George Enescu ia bagheta, ai certitudinea că te afli în fața unui magistru.”

În cronică elogioasă, în care contrasta vigoaroasa măiestrie a lui Enescu cu orchestra „inegală, ezitantă” care era Filarmonica la acel moment, Sebastian descria complementaritatea dintre artă și iscusință tehnică la dirijor, scriind:

„Enescu este un tulburător poet al baghetei și un desăvârșit tehnician. Ne ajută să simțim din plin muzica (pentru că o trăiește el însuși), ceea ce nu-l împiedică să controleze extrem de riguros toate detaliile orchestrei, fiecare instrument, fiecare executant. Însuflețirea lui e egală cu vigilența sa, lirismul egal cu precizia. A lucra sub o asemenea îndrumare ar fi o onoare și o șansă pentru oricare orchestră din lume, oricât de impozantă, oricât de reputată ar fi ea. Dar când astfel de noroc dă peste o orchestră inegală, ezitantă, cum e Filarmonica noastră – bagheta lui George Enescu ia aspectul unei extraordinare funcții educative.”

Creatorul

Mormântul lui George Enescu din Cimetière du Père Lachaise - Paris

Compozitor

Despre activitatea sa muzicală, George Enescu spunea: „În lumea muzicii eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor. Cel mai mult prețuiesc darul de a compune muzica și nici un muritor nu poate poseda o fericire mai mare...”, opinie împărtășită și de Andrei Tudor, care scria că „[d]in multipla sa activitate, în care s-a afirmat cu egală strălucire, opera componistică reprezintă latura cea mai esențială și, desigur, cea mai trainică a complexei sale personalități artistice.”

Stilul componistic al lui George Enescu este greu de definit, oscilând între stilul romantic monumental al lui Richard Wagner (în *Simfonia Nr. 1*), influențele muzicii franceze (de exemplu, în *Cântecele pe versuri de Clément Marot*), tendințele neo-baroce (în *Suita orchestrală Nr. 2*) și exprimarea modernă cu totul personală din muzica de cameră, opera *Oedip* sau *Simfonia de Cameră*. Nu trebuie uitată influența folclorului românesc, evidentă în cele două *Rapsodii Române*, *Sonata pentru vioară* cu caracter popular românesc, *Suita orchestrală Nr. 3*, sătească.

Celebritatea internațională a lui George Enescu - de care era el însuși intrigat - se datorează în special *Rapsodiei Române Nr. 1*, popularizată mai ales de Leopold Stokowski

pupitrul Orchestrei Filarmonice din Philadelphia, uitându-se marile sale creații. Prin Festivalurile Internaționale „George Enescu”, care au loc cu regularitate în București cu participarea unor muzicieni de faimă mondială, opera muzicală enesciană este pusă în valoare.

Creația

Opere

- **Oedip - tragedie lirică în patru acte pe un libret de Edmond Fleg, Op. 23 (1910-1931)**

Simfonii

- Simfonia nr. 1 în Mi bemol major, Op. 13 (1905)
- Simfonia nr. 2 în La major, Op. 17 (1912-1914)
- Simfonia nr. 3 în Do major pentru orchestră și cor, Op. 21 (1916-1918)

Alte lucrări orchestrale

- Poema română, suită simfonică pentru orchestră, Op. 1 (1897)
- Rapsodia română nr. 1 în La major, Op. 11 (1901)
- Rapsodia română nr. 2 în Re major, Op. 11 (1901)
- Suita orchestrală nr. 1 în Do major, Op. 9 (1903)
- Suita orchestrală nr. 2 în Do major, Op. 20 (1915)
- Suita orchestrală nr. 3 în Re major "Săteasca", Op. 27 (1937-1938)

Muzică de cameră

Cvartete pentru coarde

- Cvartet pentru coarde nr. 1 în Mi bemol major, Op. 22, Nr. 1 (1920)
- Cvartet pentru coarde nr. 2 în Sol major, Op. 22, Nr. 2 (1950-1952)

Sonate

- Sonata pentru vioară nr. 1 în Re major, Op. 2 (1897)
- Sonata pentru vioară nr. 2 în Fa minor, Op. 6 (1899)
- Sonata pentru vioară nr. 3 în La minor "în caracter popular românesc", Op. 25 (1926)
- Sonata pentru violoncel nr. 1 în Fa minor, Op. 26, Nr. 1 (1898)
- Sonata pentru violoncel nr. 2 în Do major, Op. 26, Nr. 2 (1935)

Alte lucrări de cameră

- *Octet pentru coarde în Do major*, Op. 7 (1900)
- *Cantabile și presto* pentru flaut și pian (1904)
- *Dixtuor* în Re major pentru suflători, Op. 14 (1906)
- *Concertstück* pentru violă și pian (1906)
- *Légende* pentru trompetă și pian (1906)
- *Cvartet pentru pian nr. 1 în Re major*, Op. 16 (1909)
- *Impressions d'Enfance* (Impresii din copilărie) pentru vioară și pian, Op. 28 (1940)
- *Cvintet pentru pian în La minor*, Op. 29 (1940)
- *Cvartet pentru pian nr. 2 în Re minor*, Op. 30 (1943-1944)
- *Simfonia de cameră* pentru 12 instrumente, Op. 33 (1954)

Muzică pentru pian

- *Suita pentru pian nr. 1 în Sol minor "în stil vechi"*, Op. 3 (1897)
- *Suita pentru pian nr. 2 în Re major*, Op. 10 (1901-1903)
- *Suita pentru pian nr. 3 (Pieces impromptues)*, Op. 13 (1913-1916)
- *Sonata pentru pian nr. 1 în Fa diez minor*, Op. 24, Nr. 1 (1924)
- *Sonata pentru pian nr. 3 în Re major*, Op. 24, Nr. 3 (1933-1935)

Casele Enescu

Casa memorială G. Enescu de la Cumpătu, Sinaia

În București se găsește Muzeul Național „George Enescu”, găzduit în trei camere din Palatul Cantacuzino de pe Calea Victoriei. În anexa din spatele palatului, deschisă publicului, au locuit Maruca și Enescu.

Lângă Moinești se găsește conacul de la Tescani, donat de soția lui Enescu statului român cu condiția ca acesta să construiască aici un centru de cultură pentru artiști. La Liveni se găsește casa în care a copilărit compozitorul. Există o casă memorială George Enescu în Sinaia (Vila Luminiș, cartier Cumpătu). În conacul din Tescani, Bacău („Centrul Cultural Rosetti-Tescanu”), statul român a deschis în anii '80 un centru de creație, aici au fost compuse opere literare (Jurnalul de la Tescani, de Andrei Pleșu) și au loc în fiecare an tabere de pictură și de filosofie.

Casa din Mihăileni a bunicului matern, în care Enescu a petrecut o parte din copilărie, a ajuns până în 2014 într-o stare avansată de deteriorare. A fost salvată în august 2014 de la demolare de o echipă de arhitecți voluntari.

(sursa - ro.wikipedia.org)